

ΑΛΕΞΗΣ ΤΣΙΠΡΑΣ
ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ Α΄ ΑΘΗΝΑΣ

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ
Αριθ. Πρωτ. ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ 22466
Ημερομηνία καταβολής 3.3.11

ΕΡΩΤΗΣΗ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ κ. ΥΠΟΥΡΓΟ
■ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΑΘΗΝΑ 3-3-2011

ΘΕΜΑ: Αποκατάσταση και λειτουργία Αναπαυτηρίου Πικιώνη

Το 2001, το Υπουργείο Πολιτισμού, με την απόφαση ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ03/8398/537-15-2-2001 δεσμεύτηκε ότι θα εκπονήσει μελέτη για την αποκατάσταση του Αναπαυτηρίου Πικιώνη που αποτελεί ενιαίο αρχιτεκτονικό συγκρότημα με το εκκλησάκι του Άη Δημήτρη Λουμπαρδιάρη στου Φιλοπάππου. Τέσσερα χρόνια μετά, το 2005, ο καθηγητής Χαράλαμπος Μπούρας, με επιστολή του προς την ΕΑΧΑ ΑΕ ζήτησε την εκπόνηση μελέτης για την αποκατάσταση ολόκληρου του συγκροτήματος του Άη Δημήτρη και υπογράμμισε ότι η λειτουργία του Αναπαυτηρίου δεν πρέπει να είναι εντατική.

Το 2007, η ΕΤΑ ΑΕ καταθέτει μελέτη στο ΥΠΠΟ για την συντήρηση του Αναπαυτηρίου. Η μελέτη προέβλεπε σημαντικές προσθήκες στο κτίριο και δεν αποσκοπούσε στην αποκατάσταση της αρχικής μορφής του. Όμως, ακριβώς σε αυτήν την μορφή αναφέρεται ο χαρακτηρισμός του Αναπαυτηρίου ως μνημείου σύγχρονης αρχιτεκτονικής και ως έργου τέχνης. Για να αποτυπωθεί η αρχική μορφή του συγκροτήματος του Άη Δημήτρη Λουμπαρδιάρη απαιτείται επιστημονική έρευνα, διότι δεν βρέθηκαν ούτε στα αρχεία ούτε της υπηρεσίες τα τελικά αρχιτεκτονικά σχέδια. Η έρευνα αυτή θα πρέπει να γίνει από αρχιτέκτονα εξοικειωμένο με το έργο του Πικιώνη και το είδος της αρχιτεκτονικής από το οποίο αυτός εμπνέεται και, φυσικά, ντοκουμέντων της εποχής, καθώς και διασωζόμενων μαρτυριών του ίδιου του δημιουργού και στενών συνεργατών του.

Το 2008 το Κεντρικό Συμβούλιο Νεότερων Μνημείων περιέκοψε της εξόφθαλμες προσθήκες και ζήτησε να κατατεθεί εκ νέου η μελέτη. Και πάλι δεν έγινε η αναγκαία έρευνα. Το 2009 εγκρίθηκε η επανυποβληθείσα μελέτη χωρίς να έχει γίνει έρευνα. Το θέμα της έρευνας είναι καίριο τόσο από καλλιτεχνική, όσο και από επιστημονική και νομική άποψη. Ως προς το νομικό σκέλος, η κήρυξη του έργου ως μνημείου νεώτερης αρχιτεκτονικής και ως έργου τέχνης, ρητώς αναφέρει ότι καλύπτει ό,τι κατασκευάστηκε και διαμορφώθηκε την περίοδο 1954-1957 και συνεπώς, ό,τι προστέθηκε μετά, οφείλει να ερευνηθεί και να αποτυπωθεί με λεπτομέρεια πριν από οποιαδήποτε πρόταση.

Πρόσφατα, η ΕΤΑ ΑΕ σχεδίαζε να προκηρύξει πλειοδοτικό διαγωνισμό για τη συντήρηση και λειτουργία του Αναπαυτηρίου ως παραδοσιακού καφενείου. Η προκήρυξη αυτή ανεστάλη κάτω από την πίεση προσωπικοτήτων, φορέων και των πολιτών της Αθήνας καθώς εμφάνιζε πλήθος προβληματικών σημείων, όπως το ότι :

- Στηριζόταν σε επιστημονικά ελλιπή μελέτη.
- Δεν είχε (και δεν έχει ακόμη) εκδοθεί η διαπιστωτική πράξη του ΕΟΤ, με την οποία θα νομιμοποιούνταν οι κτιριακές εγκαταστάσεις του Αναπαυτηρίου (άρθρο 20 ν. 3878/2010), δεδομένου μάλιστα ότι αυτές που μπορούν να νομιμοποιηθούν είναι μόνον εκείνες της περιόδου 1954-1957.
- Όπως προέκυπτε από την προκήρυξη, σχεδιαζόταν η εντατική τουριστική εκμετάλλευση του Αναπαυτηρίου, ενώ η καταγεγραμμένη άποψη του Πικιώνη είναι ότι ο συγκεκριμένος χώρος θα πρέπει να λειτουργεί λιτά.

Σύμφωνα με τη γνωμοδότηση δύο εγκυρότατων νομικών, ανακύπτουν κυρίως δύο θέματα:

- Θέμα προσβολής δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας: Το ηθικό δικαίωμα του δημιουργού στη διατήρηση της ακεραιότητας του έργου έχει περιέλθει στους κληρονόμους του. Έχουν άρα αυτοί δικαίωμα να διεκδικήσουν την αποκατάσταση της αρχικής μορφής του δημιουργήματος.
- Θέμα που άπτεται της κήρυξης του Αναπαυτηρίου ως μνημείου: όπως τονίστηκε προηγουμένως, η ισχύουσα μελέτη δεν στηριζόταν σε επαρκή έρευνα, πράγμα το οποίο οδηγούσε σε σειρά νομικών προβλημάτων.

Επιπλέον, πολλοί σημαντικοί αρχιτέκτονες πρότειναν να διαχωριστεί η αποκατάσταση και συντήρηση του Αναπαυτηρίου από την λειτουργία του.

Η αποκατάσταση και συντήρηση του Αναπαυτηρίου είναι κατ'έξοχήν έργο του ΥΠΠΟΤ, το οποίο πρέπει να προχωρήσει και στην κοστολόγηση του, πράγμα το οποίο δεν έχει κάνει ακόμη. Η λειτουργία του, που είναι το δεύτερο βήμα, σε κάθε περίπτωση δεν θα πρέπει να ολισθήσει στις παρανομίες που την χαρακτήριζαν για δεκαετίες (καταπατήσεις του αρχαιολογικού χώρου, παραβιάσεις του αρχαιολογικού νόμου, αλλοίωση της μορφής του μνημείου). Αντίθετα, θα πρέπει να υπόκειται σε περιορισμούς τέτοιους που να:

- Εξασφαλίζουν τον σεβασμό της το πνεύμα του αρχιτέκτονα Πικιώνη, ο οποίος είχε εκφράσει σαφώς το όραμά του για την λειτουργία του Αναπαυτηρίου και του περιβάλλοντος χώρου στον οποίο αυτό εντάσσεται.
- Εξασφαλίζουν τον σεβασμό προς τον αρχαιολογικό χώρο στον οποίο βρίσκεται το Αναπαυτήριο

Για το θέμα της λειτουργίας έλαβε θέση και ο Δήμος της Αθήνας, ο οποίος έχει αρμοδιότητες διοίκησης και διαχείρισης στους λόφους Φιλοπάππου, με ψήφισμα που ενέκρινε ομόφωνα το Δημοτικό Συμβούλιο.

Δεδομένου ότι, βάσει του αρχαιολογικού νόμου, μοναδικός αρμόδιος για να προδιαγράψει τον τρόπο λειτουργίας του Αναπαυτηρίου είναι ο Υπουργός Πολιτισμού, ο οποίος είναι υποχρεωμένος να διατηρήσει, όχι μόνο το κτήριο, αλλά και την χρήση του μνημείου αυτού, και συνάμα έργου τέχνης, όπως ρητά εκφράστηκε από τον δημιουργό αρχιτέκτονα,

Ερωτάται ο κ. Υπουργός

1. Προτίθεται το ΥΠΠΟΤ να εκμεταλλευτεί την ιστορική ευκαιρία που δίνεται σήμερα, για πρώτη φορά μετά από 54 χρόνια, για να αποκατασταθεί το συγκρότημα του Άη Δημήτρη Λουμπαρδιάρη και να λειτουργήσει με τρόπο που θα αναδεικνύει την μοναδικότητά του και θα δείχνει ότι η χώρα μας μπορεί να σεβαστεί τους καλλιτεχνικούς της θησαυρούς;
2. Προτίθεται το ΥΠΠΟΤ να εξασφαλίσει ότι η υπάρχουσα μελέτη θα αναθεωρηθεί με βάση τα αποτελέσματα της επιστημονικής έρευνας και με αποκλειστικό γνώμονα την αποκατάσταση της αρχικής μορφής του Αναπαυτηρίου και τη συντήρησή του;
3. Προτίθεται το ΥΠΠΟΤ να προσδιορίσει τα όρια εκμετάλλευσης και την ένταση της χρήσης του Αναπαυτηρίου έτσι ώστε να προστατέψει, ως εκ του νόμου οφείλει, το μνημείο και τη θέληση που έχει εκφράσει και ο δημιουργός του;

Ο ΕΡΩΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ

ΑΛΕΞΗΣ ΤΣΙΠΡΑΣ